

ENERJİ ŞARTI ANLAŞMASI

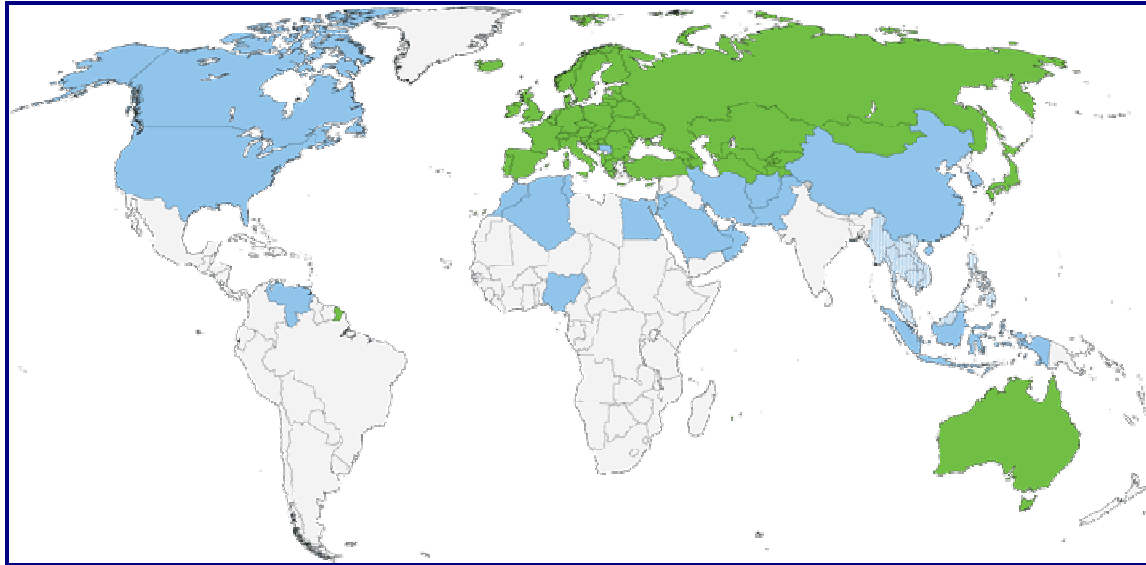
1. Özet Bilgi

17 Aralık 1991 tarihinde Lahey'de (Hollanda) taslak metni oluşturulan ve Aralık 1994'te Lizbon'da (Portekiz) revize edilen Enerji Şartı Anlaşması (Energy Charter Treaty), enerji alanında işbirliğinin serbest piyasa kurallarına, şeffaf ve rekabetçi temellere dayanması amacını güden hukuki bağlayıcılığa sahip çok taraflı bir belgedir.

2. Taraf ve Gözlemci Ülkeler / Kuruluşlar

Eylül 2009 itibariyle 51 ülke Anlaşmaya taraftır. Bu ülkelerden 5'i (Avustralya, Belarus, İzlanda, Norveç ve Rusya Federasyonu) Anlaşmayı imzalamış olmakla birlikte kendi iç onay mekanizmalarındaki süreci henüz tamamlamamıştır. 6 ülke (Andorra, Karadağ, Monaco, San Marino, Sırbistan ve Vatikan) haricinde Avrupa kıtasında yer alan tüm ülkeler Anlaşmaya taraftır.

Taraf ülkelerin yanı sıra ABD'nin de dahil olduğu 23 ülke ile 10 uluslararası kuruluş, Enerji Şartı Konferanslarına gözlemci statüsünde katılmaktadır.

	Taraf Ülkeler	(51)
	Gözlemci Ülkeler	(23)

Taraf Ülkeler

- Almanya	- Arnavutluk	- Avustralya
- Avusturya	- Azerbaycan	- Belçika
- Belarus	- Birleşik Krallık	- Bosna Hersek
- Bulgaristan	- Çek Cumhuriyeti	- Danimarka
- Ermenistan	- Estonya	- Finlandiya
- Fransa	- Gürcistan	- Hırvatistan
- Hollanda	- İrlanda	- İspanya
- İsveç	- İsviçre	- İtalya
- İzlanda	- Japonya	- Kazakistan
- Kıbrıs	- Kırgızistan	- Letonya
- Liechtenstein	- Litvanya	- Lüksemburg
- Macaristan	- Makedonya	- Malta
- Moğolistan	- Moldova	- Norveç
- Özbekistan	- Polonya	- Portekiz
- Romanya	- Rusya Federasyonu	- Slovakya
- Slovenya	- Tacikistan	- Türkiye
- Türkmenistan	- Ukrayna	- Yunanistan

Gözlemci Ülkeler

- ABD	- Afganistan	- BAE
- Bahreyn	- Cezayir	- Çin
- Endonezya	- Fas	- Filistin
- İran	- Kanada	- Katar
- Kore	- Kuveyt	- Mısır
- Nijerya	- Pakistan	- Sırbistan
- Suudi Arabistan	- Tunus	- Umman
- Ürdün	- Venezuela	

Gözlemci Kuruluşlar

- Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD)
European Bank for Reconstruction and Development
- Baltık Denizi Bölgesel Enerji İşbirliği (BASREC)
Baltic Sea Region Energy Co-operation
- Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu (UN-ECE)
United Nations Economic Commission for Europe
- Dünya Bankası (WB)
World Bank
- Dünya Ticaret Örgütü (WTO)
World Trade Organization
- Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD)
Organization for Economic Cooperation and Development
- Elektrik Enerjisi Konseyi (CIS)
Electric Power Council
- Güney Doğu Asya Ülkeleri Birliği (ASEAN)
Association of Southeast Asian Nations
- Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü (BSEC)
Black Sea Economic Cooperation
- Uluslararası Enerji Ajansı (IEA)
International Energy Agency

3. Temel Hedefler

- Enerji arz güvenliğinin artırılması
- Enerji ticaretinin serbestleştirilmesi
- Ticarete ayrımcılık yapılmaması, şeffaflık ve uluslararası ticaretin aşamalı olarak serbestleştirilmesi
- Yatırımların teşvik edilmesi ve korunması
- Yatırımcı ile taraf devletler arasındaki uyuşmazlıkların giderilmesi
- Enerji üretimi, çevirimi, taşınması, depolanması, dağıtımı, iletimi ve kullanımındaki verimliliğin en yüksek seviyeye ulaştırılması
- Güvenliğin güçlendirilmesi ve çevresel sorunların en aza indirilmesi
- Uluslararası ve ulusal sermaye piyasalarına erişim sağlanması
- Yerli ve yabancı yatırımlara eşit şartların sağlanması
- Transit özgürlüğü temelinde ayrımcılık yapılmaması

4. Kurumsal Yapı

Anlaşmaya ilişkin temel yönetim ve karar alma organı, Enerji Şartı Konferansı'dır. Konferans, taraf ve gözlemci ülkelerin katılımıyla periyodik olarak senede 2 kez toplanmaktadır. 3 yılda bir değişen Konferans Başkanlığı görevini 1 Ocak 2007'den itibaren Takekazu Kawamura yürütmektedir. Konferansın 6 alt organı bulunmaktadır:

- Bütçe Komitesi
- Enerji Verimliliği ve İlgili Çevresel Boyutlar Çalışma Grubu
- Hukuk Danışma Komitesi
- Strateji Grubu
- Ticaret ve Transit Çalışma Grubu
- Yatırım Konuları Çalışma Grubu

Bunun yanı sıra Anlaşmanın uygulanmasını denetleyen, Konferans ve alt grupların toplantılarını düzenleyen ve yöneten, uyuşmazlık çözümlerini yürüten, üye olmayan devlet ve diğer uluslararası kuruluşlarla ilişkilerin geliştirilmesinde Konferansı temsil eden Enerji Şartı Sekreteryası da bulunmaktadır.

5. Anlaşma ve Türkiye

Türkiye, Anlaşmayı 17 Aralık 1994'te Lizbon'da imzalamıştır. 1 Şubat 2000 tarih ve 45119 sayılı kanunla onaylanması uygun bulunmuş ve 12 Temmuz 2000 tarih ve 24107 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır. Onay Belgesi'nin 5 Nisan 2001'de ilgili makamlara sunulmasıyla Türkiye, Anlaşmayı onaylayan 42. ülke olmuştur. Türk heyeti, Konferanslarda aktif görevlerde bulunmakta, Ticaret ve Transit Çalışma Grubu'nun başkanlığını da T.C.Dışişleri Bakanlığı'ndan Vural Altay yürütmektedir.